Güvenlik Çalışmaları Dergisi

ISSN: 2148-6166
Yıl: 22, Cilt: 22, Sayı: 1, Haziran 2020 s. 49-65, Makale Türü: Araştırma
Makalenin Geliş Tarihi: 23/04/2020 Makalenin Kabul Tarihi: 21/05/2020

Uluslararası İlişkilerde Bir Yeni Aktör: Polis BM Polis Teşkilatı Örneği Üzerinden Bir İnceleme

Ayfer Genç Yılmaz*

Öz: Elinizdeki çalışma, polisin uluslararası ilişkilerde bir aktör olarak ortaya çıkışını, BM Polis Teşkilatı'nı referans almak suretiyle incelemek niyetindedir. Bu doğrultuda, ilk olarak, Soğuk Savaş sonrası dönüşen güvenlik anlayışına odaklanmaktadır. Bu süreçte devletler arası savaş yerini devlet içi çatışmalara bırakmıştır. İkinci olarak, söz konusu devlet içi çatışmalarda kolluk ve asayişi anahtar görev kılan kamu düzenin gerçekleştirilmesi merkezi bir önem kazanmıştır. Tüm bu gelişmelerin bir sonucu olarak barış koruma operasyonlarının sayısı artmış ve bu operasyonlarda polis merkezi bir konuma yerleşmiştir. Polisin uluslararasılaşması, BM Polis Teşkilatı bünyesinde polis sayısında yaşanan artışı, misyonlarda görev yapan polislerin çoğalan ve çeşitlenen yetkilerini ve son olarak BM Polis Teşkilatı'nın örgütsel genişlemesini odağına almak suretiyle analiz edilecektir. Son olarak, çalışma, uluslararası polisliğin geleceğine dair sorunları ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Polis, BM, UNPOL, Uluslararası Polislik, Barış Misyonları

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, ayfergenc@gmail.com, ORCID: 0000-0002-4714-0639

Journal of Security Studies

ISSN: 2148-6166
Year: 22, Volume: 22, Issue: 1, June 2020, p. 49-65, Article Type: Research
Received Date: 23/04/2020 Accepted Date: 21/05/2020

A New Actor in International Relations: Police An Analysis of the United Nations Police Organization

Ayfer Genç Yılmaz

Abstract: This work aims at analyzing the emergence of police as an actor in international relations with reference to the development of United Nations Police. In the aftermath of the Cold War, the governance of security started to be changed. In the first place, the end of the Cold War has opened a new period of intra state wars instead of inter-state wars. Second, in the aftermath of these intra state conflicts the establishment of order which makes law enforcement a key function has become crucial. Consequently, we witnessed the rise of peacekeeping operations and the emergence of the UN police as a key actor within these operations. Within this context, this work will examine the rising number of police personnel deployed, the deepening of police functions within these operations, and the organizational enlargement of the UNPOL as crucial elements demonstrating the rise of police as an international actor. Finally, the article puts forward future problems of international policing to stimulate further research in this field.

Key Words: Police, U.N. UNPOL, International Policing, Peace Operations

Giriş

Polis, ordu ile birlikte devletin güvenlik aygıtının önemli bir parçasını oluştururken, aynı zamanda, ordudan farklı olarak iç güvenliğin sağlanmasından sorumlu temel aktör olarak tanımlanır. Ülke sınırları içerisinde asayişi ve kamu düzenini sağlamakla görevli polis ile dış güvenlikten sorumlu ordu arasında çizilen ayrım Soğuk Savaş sonrası süreçte değişime uğramaya başlamıştır. Bu süreçte, her devletin kendi vatandaşları için güvenli bir ortam sağlama görevi herkesçe kabul görmeye devam etse de, giderek, güvenliğin yönetimi sadece devletlerin görevi olmaktan çıkmış ve uluslararası toplumun temel kaygısı haline gelmiştir (Dinnen ve Allen, 2012, s. 1). Bu doğrultuda, polis giderek uluslararası arenada da önemli görevler üstlenmeye başlamıştır. 2000'li yıllarla birlikte ise polisin uluslararası ilişkilerde bir temel aktör haline geldiği kabul edilmektedir (Greener, 2011).

Polisin içeriyle yetinmeyip, dışarıyı da kapsama iddiasındaki bu yeni görev anlayışının etkileri BM Polis Teşkilatı bünyesinde ve barış operasyonları bağlamında gözlemlenebilir. Barış operasyonları bugün çok sayıda uluslararası aktör (Avrupa Birliği, Afrika Birliği vb.) tarafından gerçekleştiriliyor olsa da, barış operasyonlarının tarihsel gelişimi büyük ölçüde BM'nin faaliyetlerinin bir yansımasıdır (Bellamy vd, 2010, s. 47). Günümüz barış koruma operasyonlarını tanımlayan temel karakteristiklerden biri bu operasyonların, eskilerine kıyasla, kamu güvenliğinin sağlanması ve hukuk düzeninin yerleştirilmesi faaliyetleriyle daha fazla meşgul olmalarıdır (Bellamy vd, 2010, s. 377). Bu koşullar altında, polis barış misyonlarının merkezi bir bileşeni haline gelirken, aynı zamanda, bir uluslararası aktör olarak yeniden tanımlanmaktadır.

Uluslararası ilişkiler literatüründe polis üzerine gerçekleştirilen çalışmaların, orduya nazaran sınırlı kaldığı söylenebilir. Yine de, son dönemde polisin uluslararası arenada artan rolüne literatürde dikkat çekilmiştir (Greener, 2009; Osland, 2019; Hunt, 2019). Ordu personelinin barış koruma operasyonlarının değişen karakteri neticesinde kamu düzeni gibi polisliğe dair görevlerde yetersiz kaldığı meselesi de yine bu bağlamda tartışılmıştır (Hills, 2001). Polisin barış koruma operasyonlarında üstlendiği devlet kurucu görevlerine dair eleştirel çok sayıda çalışma kaleme alınmıştır (Dinnen ve Allen, 2012). Türkiye'de barış koruma operasyonlarına dair kayda değer sayıda çalışma bulunmasına rağmen; ilgili operasyonlarda polisin yerini ayrıca sorunsallaştıran çalışmalar kısıtlı kalmıştır. Bu doğrultuda, polis ile ordu arasında bir ayrım gözetilmeksizin Türkiye'nin barış koruma operasyonlarına katkısı analiz edilmiştir (Oğuzlu ve Güngör, 2006). Bu konuda önemli bir istisna olan çalışmasında Yalçınkaya vd, (2018) Türkiye'nin barış koruma operasyonlarına katkısını polis ve ordu ayrımına gitmek suretiyle gösteren TÜBAKOV veritabanını araştırmacıların dikkatine sunmuştur. Demirtaş (2014) ise BM'nin barış misyonlarında polisin yerini ayrıntılı bir biçimde analiz etmektedir.

Elinizdeki çalışma, polisin uluslararası ilişkilerde bir aktör olarak tanımlanmasını Soğuk Savaş sonrası sürecin hazırladığı tarihsel koşulların bir sonucu olarak açıklamakta ve polisin uluslararası dönüşümünü BM Polis Teşkilatı üzerinden analiz etmeyi önermektedir. Buna göre, Soğuk Savaş sonrası dönemde, ilk olarak, devletler arası savaşlar yerini iç çatışmalara bırakırken, aynı zamanda, insan güvenliği anlayışı uluslararası toplumun önceliği haline gelmiştir. Bu tarihsel koşulların mümkün kıldığı şartlara cevaben BM barış misyonları sayıca artmış ve nitelik değiştirmiştir. Söz konusu değişim ve dönüşümlerin bir sonucu olarak BM bünyesinde görev yapan polislerin sayısı artarken yetkileri de genişlemiştir. Bu gelişmelere BM Polisi'nin örgütsel genişlemesi eşlik etmiştir. Soğuk Savaş sonrası süreçte BM bünyesinde polise ve polisliğe dair gözlemlenen bu değişim ve dönüşümler beraberinde birçok yeni soru ve sorunlar getirmiştir. Çalışmanın son kısmında güvenliğin dönüşümünün ortaya çıkardığı yeni dinamikler ekseninde ve barış misyonları özelinde uluslararası polisliğe dair belli başlı sorunlar açığa çıkarılmak istenmiştir.

Uluslararası Düzenin Dönüşümü ve Uluslararası Polislik

Modern polis, bir kurum olarak, 16. yüzyılda başlayan modern devlet inşa süreçlerinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Devletlerin dışarıda yaptığı savaşlar orduları meşgul ederken, içeride kamu düzenini sağlamakla görevli ayrı ve sofistike bir yeni uzmanlaşmaya gidilmiştir. Böylece tarihsel süreç içerisinde polis ordudan ayrışmak suretiyle ayrı bir güvenlik aygıtı olarak kurumsallaşmıştır. Polis, ordu ile birlikte modern devletin zor -ya da güvenlik- aygıtının başlıca iki uzvunu oluşturur (Lutterbeck, 2005: 2013). Devletin birincil görevi olarak nitelendirilen güvenlik görevinin yürütülmesinde polis ve ordu arasında iş bölümü belirir. Buna göre, ordu ağırlıklı olarak ülkeyi sınırları dışından gelecek tehditlere karşı savunmakla yükümlü güvenlik aygıtı olarak karşımıza çıkarken; polis ülke sınırları içerisinde asayişten sorumlu bir kurumsal yapı olarak kurgulanır (Brodeur, 2005: 41-48).

İdeal olarak tasavvur edilen kurumsal işbölümünün birçok istisnası vardır. Ordular, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, iş bölümünde kendilerine ayrılan rollerden fazlasına talip olurlar ve ülke sınırları içerisinde çeşitli roller üstlenirler. Darbeler aracılığıyla iç siyasette etkin aktör olmak isterken, aynı zamanda, anayasalarda kendilerine tanınan doğal afetler ve muhalif hareketlerin bastırılması gibi görevler üzerinden "içeride" de etkin olmaya devam ederler. Polislerin "dışarıda" görev yapmak suretiyle işbölümü sınırlarının ötesine geçmesi biraz daha az rastlanır bir pratik olarak karşımıza çıkar.

Polislerin uluslararası ilişkilerde rol almasının tarihi çok uzun yıllara dayanmaktadır. Örneğin, Japonya ve Almanya'da, II. Dünya Savaşı sonrası süreçte, ABD polisi görev yapmıştır. Emperyal güçlerin polis teşkilatlarının sömürgelerde

görev yaptığı bilinmektedir. Britanya İmparatorluğu'nun İrlanda için öngördüğü ve sonrasında bir model olarak sömürgelerinde de kullanıma soktuğu "Royal Irish Constabulary" bu uygulamanın en bilindik örneğidir (Emsley, 2014). BM'nin Sivil Polis (Civilian Police, CivPol) adlı polis teşkilatı da 1960'larda Kıbrıs ve 1980'lerde Namibya gibi ülkelerde görevde bulunmuştur (Greener, 2011: 184). Ancak, tüm bu örnekler sınırlı roller ve sürelerle kısıtlı kalmış istisnai örneklerdir. Polisin uluslararası ilişkiler sahnesine çıkışı için Soğuk Savaş'ın bitişini beklemek gerekmektedir. 1990'lı yılların ikinci yarısı polisin bir uluslararası aktör olarak ortaya çıkmaya başladığı dönem olarak tanımlanmaktadır (Foradori, 2018).

Soğuk Savaş ertesinde, özellikle 1990'ların ikinci yarısından itibaren, ABD polisinin "dışarıda" görev yapan üyeleri giderek artmaya başlamıştır. 1999 yılına gelindiğinde, ayda ortalama 600'den fazla ABD polisinin sınır dışında görev yaptığı gözlemlenmiştir. Benzer biçimde, 2000'li yıllara doğru, the Royal Canadian Mounted Police ve Danimarka, Portekiz ve Birleşik Krallık polislerinin de sınır ötesi operasyonları ivme kazanmıştır. Bu süreçte, Avustralya Federal Polisi "Uluslararası Dağıtım Grubu" (International Deployment Group, IDG) ve Yeni Zelanda da Uluslararası Hizmet Grubu (International Service Group, ISG) adı altında her an denizaşırı misyonlarda görev yapmaya hazır polis birliklerini kendi emniyet teşkilatları bünyesinde oluşturmuşlardır (Greener, 2011: 185).

Yukarıdaki gelişmelere rağmen, yine de polisin, Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası arenada ön plana çıkışına dair en önemli göstergelerden birincisi ve en önemlisi, şüphesiz, barış misyonlarında kullanılan polis sayısındaki artıştır. 1988 yılında 35 olan BM Sivil Polis Teşkilatı polislerinin sayısı, 2000 yılına gelindiğinde 9 bine kadar yükselmiştir (Bayley, 2001: 4'den aktaran Greener, 2011: 184). Kısa sürede uluslararası platformda gözlemlenen polis sayısındaki bu sıçrama bir açıklama gerektirmektedir. Bu noktada, Soğuk Savaş sonrası oluşan yeni uluslararası sistemde güvenliğin ve güvenlik anlayışının dönüşümünden ve bu dönüşümle eş zamanlı olarak bir ihtiyaç olarak hissedilmeye başlanan BM liderliğindeki barış koruma operasyonlarından bahsetmek zorunlu hale gelmektedir. Bu doğrultuda, Soğuk Savaş sonrası süreçte uluslararası polisliğin önem kazanması süreci iki aşamada incelenebilir. İlk aşamada, bu dönemde, barış misyonları önem kazanmıştır. İkinci aşamada, barış misyonları bünyesinde "hukuk ve kamu düzeni" görevinin merkeze yerleşmesiyle birlikte polise ve polisliğe duyulan ihtiyaç artmıştır (Greener, 2011).

Soğuk Savaş ertesi sürecin iki temel niteliği hem uluslararası barış misyonlarını hem de bu misyonlarda polis kullanımının artışını tetiklemiştir: İlk olarak, Soğuk Savaş ertesinde devletler arası savaşın yerini devlet içi çatışmalara bıraktığı bir yeni dönem başlamıştır. İkinci aşamada ise ulusal güvenliğin yerini insan güvenliği anlayışı almaya başlamıştır. Bu iki dönüşüm temelinde Westphalia sonrası (post-westphalia) döneme geçiş hız kazanmıştır. İnsan güvenliğini ilgilendiren konularda ülke sınırlarının ve bu sınırlarda hüküm süren egemenlik haklarının

insanın güvenliği lehine alaşağı edilebileceği fikri uluslararası toplum tarafından kabul görmüştür (Foradori, 2018).

İlk olarak, Soğuk Savaş dönemi boyunca uluslararası sistemin iki kutuplu yapısı, devletlerin egemenlik alanlarına müdahaleyi meşru görmeyen bir anlayışı egemen kılmıştır. Sistemin öngördüğü şartlar altında devletlerin egemenlik hakları onların kutsalını oluştururken; devletlerin egemenlik alanlarına yönelik bir uluslararası müdahale hoş karşılanmamaktadır. Bu, 20. yüzyılın tanımlayanı Westphalia anlayışının bir nevi yansımasıdır. İki kutuplu sistemin yıkılması, çatışmanın devletler arası düzeyden devlet içi düzeye taşındığı bir dönüşümü başlatmıştır. Bu dönem boyunca iç çatışmalar, devletler arası savaşın yerini almaya başlamıştır. Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü *(International Peace Research Institute)* tarafından hazırlanan rapora göre 2000-2002 yılları arasında iç savaşlarda ölen kişilerin sayısının savaş alanlarında ölen kişilere oranı yüzde 93'tür (Tangör ve Yalçınkaya, 2010). Çatışmanın değişen bu yeni doğasının bir sonucu olarak savaşların da anlamının ve içeriğinin değiştiğine dair iddialar yine bu süreçte ortaya atılmıştır (Kaldor, 2012). 11 Eylül saldırıları sonrasında, terörizmin temelinde yer alan asimetrik savaş olgusu güvenliğin dönüşümünü bir adım öteye taşımıştır. Bush'un 11 Eylül'ün ardından küresel düzeyde terörizme karşı savaş ilan ederken ısrarla vurguladığı üzere aranan düşmanın belirli bir coğrafyası olmadığı gibi belirli bir ülkesi de yoktur. Terörizmle mücadele ABD'nin Afganistan ve Irak müdahalelerinin de gösterdiği üzere başka ülkelerin egemenlik haklarına müdahaleyi eğer "terörizmle savaş" için yapılmışsa meşru kabul etmektedir. Son olarak, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'yı büyük ölçüde etkileyen ve bölge rejimlerini tehdit eden Arap Baharı adı altında oluşan halk ayaklanmaları da konvansiyonel olmayan savaş stratejileri ile güvenliğin dönüşümünde son aşamayı oluşturmuştur. Artık savaş, Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi devletler nezdinde ve bu devletlerin konvansiyonel güvenlik güçleri arasında tekabül etmemektedir. Tersine, çatışmalar sivil halkı hedef alacak ve insan güvenliğini tehdit edecek biçimde devletin sınırları içerisinde asimetrik güç ilişkisi içerisinde bulunan taraflar arasında gerçekleşmektedir (Foradori, 2018: 499).

İkinci olarak, devletler arası konvansiyonel savaşın yerini giderek devlet içi asimetrik çatışmaya bıraktığı bu yeni konjonktürde, hem güvenliğin anlamı ve alanı genişletilmiş hem de güvenliğin yönetimi giderek devletlerin özgün görevi olmaktan çıkmıştır. Devlet-dışı aktörler de devletlerle birlikte güvenliğin tedarikinde rol almaya başlamıştır (Dinnen ve Allen, 2012: 1). Devlet içi çatışmaların gidişatı egemenlik ve insan hakları arasındaki gerilimi bir kat daha artırırken; diğer taraftan yerel güvenlik ile uluslararası güvenlik arasındaki ayrımı daha da muğlak kılmıştır (Bellamy vd, 2010: 48). Bu süreçte, BM başta olmak üzere çeşitli uluslararası örgütler ön plana çıkmıştır. Özellikle, BM'nin asimetrik dev-

let içi çatışmalara ve insan güvenliğinin uluslararası toplum tarafından bir ortak sağduyu alanı olarak ön plana çıkarılması sürecine yönelik cevabı olarak nitelendirilen barış misyonları giderek önem ve yaygınlık kazanmaya başlamıştır. İnsan güvenliği anlayışı, 1994 tarihli İnsani Kalkınma Raprou'nda resmi düzeyde dile getirilmiştir. Söz konusu rapora göre, devletler güvenliğin yegane referans noktası olmaktan uzaklaşırken; güvenliğin tanımı gündelik hayatın tümünü kapsayacak biçimde genişletilmiştir[1]. Tüm bunların bir sonucu olarak 21. yüzyılda barışı koruma misyonları için talep giderek artmış ve BM'nin tarihte eşi görülmemiş bir tempoda artan sayıda misyona, genişleyen ve karmaşık hale gelen görevlere yetişmesi gerekli hale gelmiştir (Bellamy ve Williams, 2012). Westphalia sonrası uluslararası sistemde, artık, kalıcı barışı ve güvenliği sağlamak öncelik haline gelmiştir. Bu noktada kolluk (*law enforcement)* kavramı kilit kavram olarak nitelendirilmiştir. Gerçekten de, uluslararası sistemde barış ve güvenliğin sağlanmasında temel aktör haline gelen BM'nin misyonları incelendiğinde fark edileceği üzere, çoğu zaman, asayiş ve kolluğun herhangi bir ülkede gerçekleştirilemiyor hale gelmesi BM tarafından söz konusu ülkede bir barış misyonunun oluşturulmasının temel gerekçesi haline gelirken, aynı ülkede BM barış misyonu tarafından yerel aktörlerin kolluk işlevini tekrar sağlayabilir hale gelmeleri BM'nin rolünün bittiğinin göstergesi olarak kabul edilmektedir. (Osland, 2019: 191). Bu çerçevede, barış misyonlarının uluslararası arenada çatışmaların çözümünde ön plana çıkması ve bu misyonlarda kolluğun temel mesele haline gelmesi, uluslararası ilişkilerde bir yeni aktörün ortaya çıkış sürecini hızlandırmıştır: Polis.

Uluslararası polislik terimi çok farklı anlamlarda ve bağlamlarda kullanılmış ve kullanılmaya devam etmektedir. Kavram, emperyal polislikten barış misyonlarına, barış misyonlarından FBI gibi kurumların uluslararası faaliyetlerine kadar pek çok olguyu betimlemek için kullanılmıştır. Bu noktada önemli bir ayrımın ortaya konulması gerekmektedir. Uluslararası polislik kavramının, iki dünya savaşı arası dönemde kullanımı daha çok devletler arası uluslararası barışın sağlanmasına yönelik faaliyetler ile ilgilidir. Halbuki, Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası polislik daha çok kolluk faaliyeti ekseninde tanımlanmıştır. Bu doğrultuda, elinizdeki çalışma, polisin uluslararası sistemdeki kolluk faaliyetlerini merkeze almak suretiyle BM'nin barış misyonlarının merkezine yerleşen uluslararası polisliği tartışacaktır. Bunu yaparken, Greener'den (2009: 6) ödünç aldığı "yeni uluslararası polislik" kavramı üzerinden bir analiz gerçekleştirecektir. Buna göre kavram, polisin genel olarak uluslararası arenada ve özel olarak barış koruma operasyonlarında daha aktif hale gelmesini; polis sayısındaki artış, polisin genişleyen operasyonel aralığı ve yetkileri ile daha fazla sayıda aktörün polisi uluslararası ölçekte kullanmaya başlaması boyutları üzerinden açıklamaktadır.

[1] Raporun tam metni için bkz. http:/hdr.undp.org/en/reports/global/hdr1994/chapters.

Uluslararası Polislik ve BM Polis Teşkilatı

BM Polisi: Artan Sayı ve Genişleyen Yetkiler

1990'lı yıllarla birlikte barışı koruma faaliyetleri sayıca artarken, aynı zamanda, bu misyonlar çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin içeriği de eskisine nazaran daha karmaşık ve kapsamlı hale gelmiştir. İşte bu yeni tanımlanan içerikte polislik daha geniş bir faaliyet alanı bulmuştur. Uluslararası sahnede ve barış koruma misyonları dahilinde ilk kez görüldüğü 1960'lardan başlayarak ve özellikle 1990'lı yılların sonu ile birlikte yoğunlaşmak suretiyle BM bünyesinde polisin her geçen gün yetkileri artmış ve görev alanları genişlemiştir.

Soğuk Savaş süresince BM'nin az sayıdaki barış misyonları ağırlıklı olarak askeri görevler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde, polisin bir aktör olarak uluslararası sistemdeki etkinliği bir hayli kısıtlıdır. Yine de, çeşitli vesilelerle BM bünyesinde polisin faaliyetlerinden söz edilebilir. Polisin uluslararası ilişkilerde görünür olmaya başlaması ilk olarak, BM Polis Teşkilatı bünyesinde 1960'lı yıllarda gerçekleşmiştir. Polis, bireysel polis memuru *(individual police officer)* sıfatıyla, ilk kez BM'nin Kongo misyonunda *(United Nations Operation in the Congo, ONUC)* görev almıştır. Bu misyon, polis içeriği de olan ilk BM misyonu olarak karşımıza çıkmaktadır. Kongo, Kinshasa'da Ganalı çok az sayıda polis görev yapmıştır.[2] 1964 yılında ise BM Barış Operasyonu bünyesinde polisin kurumsal düzeyde operasyonun bir bileşeni olarak yer aldığı görülmektedir[3]. Kıbrıs'ta BM polisi CIVPOL[4] adı altında BM Kıbrıs Barış Gücü misyonunda (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus, UNFICYP) görev yapmıştır. 1974 yılında Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi sonrasında buradaki polis misyonu büyük ölçüde etkisiz hale gelmiştir. (Bellamy ve Williams, 2012: 377-378). Bu ufak çaplı polis misyonlarının varlığına rağmen 1990'lı yılların sonlarına kadar polisin uluslararası rolü sınırlı kalmıştır. Öyle ki; 1990'lı yıllarda dahi BM'nin tüm operasyonlarında toplamda yaklaşık olarak 2000 polis görevlendirilmiştir (Osland, 2019).

BM Polis Teşkilatı bünyesinde görev yapan polis sayısında 1990'lı yılların ortalarından başlayarak büyük bir sıçrama gerçekleşmiştir. Öyle ki 1995 yılında 5840 adet polisin barış misyonlarında görev aldığı gözlemlenmektedir. 2011 yılına gelindiğinde ise bu sayı 11713'e ulaşmıştır. Son olarak, 2019 yılı itibariyle, dünya genelinde yürütülmekte olan 16 BM operasyonunda[5] 11 bin adet BM Poli-

[2] Sonrasında 400 adet Nijeryalı polis Ganalı polislerin yerini almıştır. Ancak, bu polis memurlarının da 1965 yılı itibariyle görevleri sonlandırılmıştır.

[3] Osland (2019) bireysel polis görevi ile polisin BM operasyonun bileşeni olarak görev yapması arasındaki farkı vurgular.

[4] BM Polis Teşkilatı, 2005 yılına kadar Sivil Polis (CivPol) adıyla anılırken, bu tarihte yapılan değişiklik ile BM Polisi (UNPOL) olarak adlandırılmıştır.

[5] İlgili 16 adet misyon şunlardır: MINURSO, MINUSCA, MINUSMA, MONUSCO,

si görev yapmaktadır[6]. Söz konusu misyonlara 120 ülke polis personeliyle katkı sağlamaktadır (Hunt, 2019).

Resim 1: *Güncel BM barış operasyonlarında görev yapan polisler*[7]

Sayısal artışın yanında, ve buna ilaveten, BM bünyesinde ve barış koruma operasyonları alanında polisin yetkilerinde de genişleme gözlemlenmiştir. BM'nin 1989 tarihli Namibya misyonuna kadar polisin görevleri gözlem ve raporlama *(monitor and report)* ile sınırlı kalmış ve yerel polis faaliyetlerinin genel bir incelemesi olarak devam etmiştir. Kısaca SMART *(Monitor, Advice, Report)* olarak adlandırılan bu misyonlar şu şekilde özetlenebilir:

- İnsan hakları ve insancıl yardım desteği
- Yerel kolluk kuvvetlerinin performansının, hapishanelerin, mahkemelerin, ve anlaşmaların yerine getirilmesi süreçlerinin denetlenmesi

UNIFIL, UNVMC, BINUH, UNMHA, UNAMID, UNFICYP, UNISFA, UNMIK, UNIOGBIS, UNMISS, UNSMIL and UNSOM.

[6] https://peacekeeping.un.org/en/un-police

[7] https://peacekeeping.un.org/en/policing

- Yerel polise insan odaklı kolluk misyonları ile ilgili tavsiyede bulunulması
- Olaylar ve vakalar hakkında raporlama yapılması ve yerel kolluk güçlerinin polislik ve insan hakları konularında en iyi pratiği sağlayacak biçimde eğitilmeleri (Hartz, 2000: 31).

1990'lı yılların ortalarından itibaren BM Polisi, SMART misyonları yerine çok daha etkili ve yapıcı roller üstlenmeye başlamıştır. BM Polisi, bu doğrultuda, suç ve adalet mekanizmalarının deyim yerindeyse çöktüğü ülkelerde ve çatışma sonrası süreçlerde destek olmak üzere görev yapmaya başlamıştır. Böylece, bu tarihten başlayarak, polisin bu misyonlarda giderek kolluk *(law enforcement)* misyonunu yerine getirmekle sorumlu tutulduğu gözlemlenmiştir. 1999 yılına gelindiğinde artık BM'nin barış koruma operasyonlarında hukuk düzenini koruma *(rule of law)* görevinin merkezi konumu herkesçe kabul edilmiştir (O Neill, 2008: 95). BM Barışkoruma Operasyonlarından Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı Alain Leroy'un belirttiği üzere, "hukuk ve düzen olmadan barışın sağlanması, barış olmadan da hukuk ve düzenin oluşması mümkün değildir" (Hunt, 2015).

2000'li yıllara yaklaşırken CivPol, görev yaptığı yerlerde başlıca yerel figürlerin yakalanması ve yerel polis örgütlenmelerinde görev yapan azınlıklar için pozitif ayrımcılık odaklı siyasal mühendislik faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi gibi daha aktif ve yapıcı roller üstlenmeye başlamıştır (Greener, 2011: 186). Öyle ki artık SMART misyonları yerine yönetsel (executive) misyonlar daha ön plana çıkmıştır. Yetkili/idari polis misyonları bağlamında, kamu düzeninin sağlanmasında tam sorumluluk, yakalama, alıkoyma, delil toplama, suç araştırması da dahil olmak üzere polislikle ilgili tüm faaliyetlerin BM polisi tarafından yürütülmesi mümkün hale gelmiştir. Buna ilaveten, sınır güvenliği, kalkışma ve toplumsal hareketlerin kontrolü ve devriyelerin de BM polisi tarafından gerçekleştirilmesi ihtimali doğmuştur. Tüm bu yetkili görevler, BM Polisi'ne barış misyonu vesilesiyle konuk olunan ülkedeki yerel kapasiteler işler hale getirilinceye değin ulusal polis gibi davranma yetkisini de kazandırmıştır (Osland, 2019).

Yetkili polislik kapsamında Uluslararası Polis Görev Gücü (*International Police Task Force*, *IPTF*) ve sonrasında devlet inşa etme odaklı *(state-building)* Kosova ve Doğu Timor misyonlarında çok sayıda BM polisi önemli görevler üstlenmiştir. BM'nin Soğuk Savaş sonrasında Kosova, Doğu Timur ve Merkez Afrika Cumhuriyeti'nde gerçekleştirdiği barış koruma misyonlarında BM polisi kolluk alanında bir otorite sahibi olarak hareket etmeye başlamıştır (Osland, 2019: 195). Polisin daha derin bir karakter kazanan yeni misyonları "Reform, Yeniden İnşa ve Yeniden Yapılandırma" (Reform, Reconstruction and Restructuring) adıyla anılmaya başlanmıştır (Greener, 2011: 186). BM Polisi, 1999 yılında Sierre Leona'da ilk kez sivillerin korunması *(protection of civilians)* misyonluyla görev yapmıştır. 11 Eylül sonrasında polisin uluslararası misyonlardaki görevleri daha da genişlemiş ve yetkileri daha fazla derinleşmiştir. Öyle ki; Irak ve Afganistan'da yürü-

tülen misyonlar "*police keeping*"[8] adıyla anılırken; bir başka coğrafyada, Pasifik'te daha çok bölgesel düzeyde gerçekleştirilen ve BM'nin de icazet verdiği operasyonlar "*police building*" operasyonları olarak anılmaya başlanmıştır (Peake ve Brown, 2005). 2004 yılında Avustralya liderliğindeki Solomon Adaları misyonunda polis[9], ordunun da ötesinde, başlıca aktör olarak konumlanmıştır. Bunu takip eden Doğu Timur misyonu ise polis-odaklı misyonun ilk örneği olarak karşımıza çıkmıştır. Bu misyonlarda, yapıcı rolü polise daha otonom bir alan açarken, bu sayede kendi otoritesini de ordu aleyhine genişletme imkanı bulmuştur. Bu doğrultuda, ordu polisin kolluk işini sağlıkla yürütebileceği barışçıl bir ortam hazırlamak amacıyla çatışmayı durdurmakla yetinen sınırlı bir göreve razı olmuştur (Greener, 2011).

UNPOL: Örgütsel Genişleme ve Gelişme

BM barış misyonları bağlamında polisin uluslararası düzeyde artan rolü ve etkinliği, örgütün organizasyonel olarak gelişmesini ve güçlenmesini de beraberinde getirmiştir. BM Polisi, 2000'li yıllara gelindiğinde örgütsel olarak farkli niteliklerle donatılmış üç ana ekipten oluşmaktadır: Bireysel Polis Personeli *(Individual Police Officers)*, Düzenli Polis Birimleri *(Formed Police Units)* ve Daimi Polis Kapasitesi *(Standing Police Capacity)*.

Bunlardan birincisi, bireysel polis personeli, toplum odaklı polislik anlayışıyla hareket etmektedir ve silah taşıma yetkisine sahip değildir. Bireysel Polis Memurları barış misyonlarına SMART misyonları kapsamında destek sağlamaktadır. 1999 yılında BM, ilk modern Düzenli Polis Birimleri *(Formed Police Units, FPU)* oluşumunu Kosovo'daki *(United Nations Mission in Kosovo, UNMIK)* misyonunda sahaya sürmüştür. Bugün Düzenli Polis Birimleri, misyonlarda görev yapan polislerin yaklaşık yüzde 66-70'ini oluşturmaktadır. Dolayısıyla BM Polis Teşkilatı bünyesinde başlıca grubu oluşturmaktadırlar. Başlıca görev alanları üç maddede özetlenebilir:

(1) toplumun temel haklarından doğan faaliyetlerini gerçekleştirmesini sağlamak amacıyla kamu düzeninin yönetimi
(2) BM personelinin ve emtialarının korunması
(3) bireysel polis personelinin kapasitesini aşan riskler karşısında düzenlenen polis operasyonlarını desteklemek

Kamu düzeni polisliği alanında tecrübeli polislerden oluşan Düzenli Polis Birimleri, bireysel polis personelinden farklı olarak 120 kişiden oluşan ekipler halinde örgütlenmiştir. Düzenli Polis Birimleri silah taşıma ve misyonun yer aldığı ülkede yerel polis ile birlikte ortak operasyon düzenleme yetkisine sahiptir (Sebastian, 2015: 6).

[8] Savaş sonrası Irak'ta, policekeeping misyonları ve iç güvenliğin temini üzerine ayrıntılı bir inceleme için bkz. (Day ve Freeman, 2003)

[9] Solomon Adaları'na yönelik polis misyonuna dair detaylı bir analiz için bkz. (Greener, 2011)

Son olarak, BM bünyesinde, "Daimi Polis Kapasitesi" adıyla bir birlik oluşturulmuştur. 2000 yılında BM Polis teşkilatının örgütsel gelişimi açısından bir milat olarak kabul edilen Brahimi Report hazırlanmıştır. Rapora göre, BM bünyesinde polise dair doktrinel bir dönüşüm yaşanmış ve Daimi Polis Kapasitesi'nin kurulması öngörülmüştür (Osland, 2019: 198). Bu sonuncusu, BM polis teşkilatının üçüncü ve son ayağını oluşturmaktadır. Daimi Polis Kapasitesi, Brindisi, İtalya'da yerleşik olarak bulunmaktadır ve hali hazırda devam etmekte olan misyonlara bir çok konuda (örgütlü suçlar, kamu düzeni polisliği, toplum-odaklı polislik konularında) teknik destek sağlamaktadır. Yaklaşık 40 polisten oluşan sınırlı bir birliktir (Sebastian, 2015: 9).

BM bünyesindeki bu örgütsel yapılanma dışında BM üyesi ülkelerin de giderek daha fazla sayıda polisi barış koruma misyonlarına yönlendirdikleri bilinmektedir. Ancak, 2010'lu yıllarla birlikte bireysel polis tedariklerinin ortaya çıkardığı sorunlar BM nezdinde sıkça tartışılır olmuştur. Bu sorunlara çözüm olması amacıyla Uzman Polis Takımı *(Specialized Police Team, SPT)*[10] yeni bir örgütsel kategori olarak ortaya çıkmıştır. 2014 tarihli BM Polisi'ne dair Politika Raporu'nda Uzman Polis Takımı, belirli bir alanda uzmanlaşmış olan ve BM için hizmet etmek üzere görevlendirilmiş bir grup polis olarak tanımlamaktadır. Bu birlikler, Genel Sekreter'in talebi doğrultusunda bireysel ülkeler veya bir grup üye ülke tarafından oluşturulmaktadır. Üstelik, bazı ülkeler, BM misyonlarında yer almak üzere hazır bulunan birlikleri de kendi polis teşkilatları bünyesinde rezerve halde tutmaktadırlar. Norveç'in 2010 yılından beri BM barış misyonlarına destek olmak amacıyla böyle bir birlik oluşturduğu bilinmektedir. İlk kez 2010 yılında Norveç, BM'nin Haiti'de görev yapmakta olan barış koruma misyonuna (*United Nations Stabilisation Mission in Haiti, MINUSTAH)* uzmanlaşmış bir polis birliği göndermiştir. MINUSTAH bünyesinde görev yapan Norveç Polis Birliği, Cinsel ve Cinsiyet Bazlı Suçlarla savaş ve mücadele konusunda uzmanlaşmıştır.[11]

BM bünyesinde örgütsel düzeyde yaşanan genişlemeye, ayrıca, yasal gelişmeler de eşlik etmiştir. BM'nin çeşitli resolüsyonlarıyla polisin önemi vurgulanırken; BM bünyesinde hazırlanan raporlarla polis, barış misyonlarının asli aktörleri olarak tasarlanmıştır. BM Güvenlik Konseyi'nin 2185 sayılı Resolüsyonu polis üzerine gerçekleştirilen ilk resolüsyon olması bakımından önem taşımaktadır. 2014 tarihli bu resolüsyon ile birlikte polisliğin BM barış misyonlarının olmazsa olmaz bir parçası olduğu kabul edilmiştir.[12] 2015 yılının Haziran ayında Stratejik Kılavuz Çerçeve *(Strategic Guidance Framework)* hazırlanmıştır. Çerçeve, tarihte ilk kez, BM Polisi'nin temel görevleri ve örgütsel yapısını tanımlamıştır. Buna

[10] Uzman Polis Birliği hakkında daha detaylı bilgi için bkz. https://police.un.org/en/specialized-police-teams

[11] MINUSTAH misyonunda BM Polisi'nin rolü (Donais, 2011) ve ilgili misyona Norveç'in polis katkısı hakkında detaylı bir inceleme için bkz. (Caparini ve Osland, 2016b)

[12] İlgili Resolüsyon hakkında daha detaylı bilgi için BM'nin basın açıklamasına bakılabilir: https://www.un.org/press/en/2014/sc11661.doc.htm

göre; (i) polis yönetimi, (ii) polis kapasite inşası ve gelişimi, (iii) polis komutası, (iiii) polis operasyonları başlıkları altında BM Polisi'nin işleyişi için gerekli evrensel kurallar ve pratikler belirlenmiştir.

Son olarak, BM Polisi'nin 2000'li yıllarla birlikte özellikle ön plana çıkmasını açıklamakta ve anlamakta önemli bir kavram karşımıza çıkmaktadır: *Sivillerin Korunması (Protection of Civilians, POC)* (Hunt, 2015). Çatışma bölgelerinde çok sayıda sivilin hayatını kaybediyor olduğu gerçeği bu konuda uluslararası toplumda bir farkındalık yaratmıştır. 1999 yılının sonunda Kanada'nın BM Güvenlik Sekreterliği'ne teklifiyle birlikte silahlı çatışmalarda sivillerin korunması amacıyla bir başkanlık bildirisi gerçekleşmiştir. İlk defa, Ekim 1999'da, Sierra Leona'daki BM misyonunda *(The United Nations Mission in Sierra Leona, UNAMSIL*) sivillerin korunması özel bir terminoloji olarak yer bulmuştur (Sebastian, 2015: 7). UNPOL, bu noktada, BM Barış Misyonları için giderek bir öncelik haline gelen sivillerin korunmasında başlıca aktör olarak tanımlanmıştır.

UNPOL: Bugüne ve Geleceğe Dair Sorular ve Sorunlar

BM'nin barış misyonlarında polisin artan sayılarda ve daha fazla yetkiye sahip biçimde kullanımı beraberinde yeni sorunlar ve tartışmalar getirmiştir. Uluslararası polisliğe dair tartışmalara bakıldığında bunların önemli bir kısmının polislik üzerine hali hazırda devam eden tartışmaların uluslararası arenada dışa vurumu olduğu gözlemlenmektedir. Bu sorunlar, polisliğin doğasına içkin tartışmaların ulusaşırı uzantıları olarak nitelendirilebilir. Örneğin; polislerin artan şiddet kullanımı ve militarizasyonu gibi ülkeler nezdinde tartışılan sorunların BM bünyesinde de uluslararası polislik kavramı ekseninde soru işaretleri oluşturduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda, uluslararası polislik bağlamında en önemli soru işareti güven karşısında güvenlik arayışı tartışmasında ortaya çıkmaktadır. BM Uluslararası polis misyonlarında görev yapan polislerin etkili olabilmeleri için "silah" ve "şiddet" kullanabilmeleri bir kapasite meselesi olarak gerekli görülürken, öte yandan aynı polislerin "toplum polisliği" anlayışına özen göstermek suretiyle yerel halkla bağlar kurabilmelerinin öneminden bahsedilmektedir. Bu noktada polisliğe içkin olan şiddet içeren militarize polislik karşısında toplum polisliği tartışmasının uluslararası sahada devam ettiği söylenebilir.[13] Özellikle Irak ve Afganistan'daki barış misyonlarında bu tartışma kritik bir hal almıştır. Yerel polisin sivilleşmesi ve toplum-yanlısı bir yeni karakter kazanması için yürütülen BM barış koruma faaliyetlerinde, ağırlıklı olarak BM polisinin temelini teşkil eden FPU'ların kullanılması bir soru işaret oluşturmaktadır. Bir taraftan sahada etkili ve yetkili olmaya muktedir birlikler olarak karşımıza çıkan FPU'lar, öte yandan, yerel halkın güvenini kazanmaya yönelik toplumsal özünü büyük ölçüde

[13] İlgili tartışmaya dair derinlemesine bir analiz için bkz. (Osland, 2019)

kaybetmektedir[14] (Osland, 2019).

İkinci olarak, BM'nin barış koruma misyonlarına polis katılımına dair çok çeşitli sorunlar bulunmaktadır. Üye ülkelerin barış koruma misyonlarına iradi katılım sağlaması ve misyonun yürütüldüğü ülkenin polis teşkilatına dair halihazırdaki prosedürel gereklilikler uluslararası polisliğin etkisini sınırlandırmaktadır. Bu doğrultuda, en önemli sorunlardan biri, polis birliklerinin onaylanmış bir misyonda görev almasının hem polis veren ülke tarafından öne sürülen hem de BM bünyesindeki prosedürler gereği yaklaşık 9 ayı bulmasıdır (Osland, 2019). Polislerin katılımının geciktiği durumlarda misyonun can alıcı süreçlerinden birini oluşturan çatışma/savaştan barış sürecine geçişte yeterli polis sayısına ulaşılamamaktadır. Ayrıca, katılımın gecikmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkan sınırlı polis sayısı nedeni ile barışı koruma faaliyetleri merkezde sıkışırken; yerelde polislik ve dolayısıyla kamu düzeni faaliyeti yürütülememektedir. Halbuki; barış koruma faaliyetlerinin hedeflediği ilkeleri mümkün kılacak olan polisin yerele uzanabilme kapasitesidir.

Üçüncü olarak, BM Polisi'nin ülke bazında birliklerin bir araya getirilmesiyle oluştuğu gerçeği aynı misyonda farklı eğitim, kültür ve anlayıştan gelen polislerin bir arada görev yapmaları sonucunu doğurmaktadır. BM Polisi, homojen bir birlik anlayışından ziyade, polislerin geldikleri ülkelere göre kültürel ve örgütsel farklılıklar gösterdiği heterojen bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üstelik her polis personeli tedarik eden ülke, misyon polislerine gerekli mesleki eğitimi sağlamamaktadır. BM Polisi için tümden geçerli olacak standart bir eğitimin yokluğu asli sorunlardan birini oluşturmaktadır. Örneğin, Afrika Birliği ve BM'nin Darfur'da yürüttükleri ortak operasyonda *(African Union and United Nations Hybrid operation in Darfur, UNAMID)* görev alan bireysel polis personelininin yüzde 70'inin görev öncesi herhangi bir eğitim almadıkları belirlenmiştir. 2016 yılında BM tarafından yayınlanan polis komutasına dair temel ilkeler kitapçığında bahsedildiği üzere BM polis komutanlarının misyonda farklı kültürler ve polisliğe yönelik farklı yaklaşımlar nedeniyle çok çeşitli zorluklarla karşılaştıkları tespit edilmiştir (Caparini ve Osland, 2016b: 12). Ayrıca yine, rotasyon nedeniyle çok sık personel değişimi yaşanması, yerel halk ile polis arasında kurulması gerekli olan güven ilişkisinin oluşmasını en başından engellemektedir (Osland, 2019).

Son olarak, BM bünyesinde gerçekleşen barış koruma misyonlarına polis katkısında bulunan ülkelere bakıldığında 1990'lı yıllar ile 2000'li yıllar arasında büyük bir değişimin göze çarptığı hissedilmektedir. Soğuk Savaş ertesi dönemde BM misyonlarına katkı sağlayan ülkeler "gelişmiş" olarak sınıflandırdığımız Batılı ülkelerdir. Halbuki 2000'li yıllarla birlikte misyonlara katkı sağlayan ülkeler

[14] BM polis teşkilatı içerisinde giderek büyüyen ve bugün teşkilatın yüzde 60'lık bir kısmını oluşturan FPU'ların şiddet kullanımına dair de tereddütler var olmaya devam etmektedir. Özellikle Şubat 2007 tarihinde BM'nin Kosova misyonu sırasında iki Kosovalı sivilin barışçıl bir gösteri sırasında FPU üyesi polisler tarafından öldürülmüş olmaları bu misyonlara ve misyon polislerinin görevlerine dair tereddütler oluşturmaktadır (Sebastian, 2015: 10).

nitelik değiştirmiştir. Bu dönemde, BM misyonlarına katkı sağlayanlar Ürdün, Bangladeş, Nijerya, Nepal, Hindistan, Pakistan, Senegal, Gana, Filipinler ve Zambiya gibigelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerdir (Darby ve MacGinty, 2003). Bu durum, özellikle yerel polisin yeniden inşasından sorumlu tutulan ülkelerde görev yapan personelin iyi eğitim almamış ve tecrübesiz olması sonucunu doğurmaktadır. Ayrıca, söz konusu polislerin demokratik olmayan ve liberal değerleri benimsememiş ülkelerden gelmeleri polis pratiklerinde de sorunlar ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Sonuç

Geleneksel olarak iç güvenlikten sorumlu asayiş görevlileri olarak karşımıza çıkan polis teşkilatı, özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemin mümkün kıldığı tarihsel koşullar altında ve güvenliğin dönüşümü ekseninde uluslararası düzeyde daha görünür hale gelmiştir. Devletler arası savaşın yerini iç çatışmalara bırakmasıyla eş zamanlı olarak önem kazan insan merkezli güvenlik anlayışı polisi uluslararası ilişkilerin merkezine yerleştirmiştir. 11 Eylül 2001 saldırıları ertesinde küresel çapta ilan edilen terörizmle mücadele kapsamında ise artık polis bir uluslararası aktör olarak konumunu sağlamlaştırmıştır.

Çalışmanın göstermeye çalıştığı üzere, uluslararası polisliğin gelişimi, yeni uluslararası polislik kavramı ve BM Polis Teşkilatı'nın tarihsel gelişimi ekseninde anlaşılabilir. BM Polis Teşkilatı Soğuk Savaş sonrası süreçte sayısal ve örgütsel bir genişleme sürecine girmiştir. 2019 yılı itibarıyle 11 bini bulan barış misyonlarında görev yapan polis sayısı ile yine bu misyonlarda denetim ve raporlamanın çok ötesine geçen kamu düzeni anlayışı merkezli uluslararası polislik anlayışı yaşanan dönüşümü gözler önüne sermektedir. Aynı süreçte, bireysel polis personeli temelinde gerçekleşen polis misyonlarına katılım giderek daha örgütlü birlikler üzerinden yürütülmeye başlanmıştır. Misyonların karakterinde yaşanan bu değişim ise polisin örgütlü birlikleri olan FPU'ları ön plana çıkarmıştır. Son aşamada, bizzat polisin yönettiği misyonların ortaya çıkmış olduğu gerçeği, Soğuk Savaş sonrası güvenlik anlayışında ve çatışmaların çözümünde kolluk faaliyetinin taşıdığı önemi ve dolayısıyla polisin rolünün merkeziyetini göstermektedir. Barış misyonlarında polisin giderek artan düzeylerde kullanılması, aynı zamanda, güvenlik sorunlarına barış odaklı yaklaşım anlayışının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu sayede güvenliğin tedariki "sivil" ve "demilitarize" bir biçimde gerçekleştirilecektir.

Polisin, uluslararasılaşmasının artık yeni dönemin bir gerçeği olduğunun kabulü bir yana, aynı gelişmenin birçok yeni meseleyi de tartışmaya açtığı görülmektedir. Polisliğe içkin olan militarize polislik karşısında toplum polisliği tartışması BM Polisi'nin ileriki dönemde çözüm bulması gereken başlıca meselelerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda, BM misyonlarına yönelik katkının

da giderek demokratik olmayan ülkelerden tedarik ediliyor olması BM Polisi'nin geleceğine dair soru işaretleri ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu sorular, ampirik çalışmalar ile beslenerek, ileriki araştırmalar için temel teşkil edebilir.

Kaynaklar

Bellamy, Alex J; Williams, Paul ve Griffin, Stuart, (2010). *Understanding peacekeeping*. Cambridge. UK: Polity Press.

Bellamy, Alex J ve Williams, Paul D. (2012). Broadening the base of united nation troop -and police- contributing countries. *Providing for Peacekeeping No. 1*. International Peace Institute.

Brodeur, Jean-Paul, (2005). Force policière et Force Militaire. Frédéric Lemieux ve Benoit Dupont (Ed.) *La Militarisation des Appareils Policiers*, Canada: Les Presses de l'Université Laval, s, 41-58.

Bayley, David H, (2001). *Democratizing the police abroad: what to do and how to do it*, Washington, DC: US Department of Justice

Caparini, Marina L ve Osland, Kari M, (2016a). SGBV capacity-building in peace operations: specialized police teams, *NUPI Policy Brief, no. 35*, Oslo: Norwegian Institute of International Affairs. NUPI

Caparini, Marina L ve Osland, Kari M, (2016b). MINUSTAH's specialized police team to combat sexual violence in haiti. *NUPI Working Paper, no. 867*. Oslo: Norwegian Institute of International Affairs. NUPI. Darby, John ve MacGinty, Roger, (2003), *Contemporary Peacemaking: Conflict, Violence and Peace Processes*, Basingstoke: Palgrave.

Day, Graham ve Freeman, Christopher, (2003). Policekeeping is the key: rebuilding the internal security architecture of postwar Iraq. *International Affairs*, C. 79, S. 2, s. 299-313.

Demirtaş, Cengiz, (2014). Barış koruma harekatlarında birleşmiş milletler polis güçleri, *Polis Bilimleri Dergisi*, C. 16, S.1, S. 1-24.

Dinnen, Sinclair ve Allen, Matthew, (2012). Paradoxes of postcolonial police-building: Solomon Islands. Policing & Society. C. 1, S. 21, 222-242.

Donais, Timothy, (2011). Reforming the haitian national police: from stabilization to consolidation. Jorge Heine ve Andrew S. Thompson (Ed.) *Fixing Haiti: MINUSTAH and Beyond*, Tokyo and New York: UN University Press, s. 99– 100.

Emsley, Clive, (2014). Policing the empire/policing the metropole: some thought on models and types. *Crime, History Societies*, C. 18 S. 2, s. 5-25.

Foradori, Paolo, (2018). Cops in foreign lands: ıtaly's role in ınternational policing. *International Peacekeeping*, C. 25, S. 4, 497-527. DOI: 10.1080/13533312.2018.1476854

Greener, Bethan K, (2011). The rise of policing in peace operations. *International Peacekeeping*, C.18, S. 2, s. 183-195, DOI: 10.1080/13533312.2011.546096

Hartz, Halvor A, (2000). "Civpol: the un instrument for police reform", Tor Take Holme ve Espen Barth Eide (Ed.), *Peacebuilding and Police Reform*, London: Frank Cass, s. 27-42.

Hills, Alice, (2001), The inherent limits of military forces in policing peace operations. *International Peacekeeping*, C. 8, S. 3, s.79-98, DOI: 10.1080/13533310108413909

Hunt, Charles T, (2015). U.N. *Peace operations and ınternational policing. Negotiating complexity, assessing impact and learning to learn (routledge studies in peace and conflict resolution)*, London and New York: Routledge.

Hunt, C. T. (2019). To serve and protect. The Role of UN Police in Protecting Civilians. *IPI Global Observatory* https://theglobalobservatory.org/2019/09/to-serve-and-protect-the-role-of-un-police-protecting-civilians/ (E.T: 12 Ocak 2020).

Kaldor, Mary, (2012). *New & old wars: organized violence in a global era*, 3rd ed. Stanford, CA: Stanford University Press.

Lutterbeck, Derek, (2005). Blurring the divide line: the convergence of ınternal and external security in western europe. *European Security*, C. 14, s. 231-253.

Lutterbeck, Derek, (2013). The paradox of gendarmeries: between expansion, demilitarization and dissolution. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces.

Oğuzlu, Tarık H ve Güngör, Uğur, (2006). Peace operations and the transformation of Turkey's security policy. *Contemporary Security Policy*, C. 27, S. 3, s.472-488.

Osland, Kari M, (2019). "The US Policing: Security-Trust Challenge", Cedric de Coning ve Mateja Peter (Ed.), *United Nations Peace Operations in a Changing Global Order*, Palgrave Macmillan, s. 191-209.

Peake, Gordon ve Brown, Kaysie S, (2005). Policebuilding: the international deployment group in the solomon ıslands. *International Peacekeeping*. C. 12, S. 4, s. 520-532.

Sebastian, Sofia, (2015), The Role of Police in UN Peace Operations: Filling the Gap in the protection of Civilians from Physical Violence, *Stimson Center Policy Brief, no. 3*, Washington, DC: Stimson Center.

Tangör, Burak ve Yalçınkaya, Haldun, (2010). Güvenlik yönetişimi çerçevesinde özel askeri şirketler, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*. C. 7, S. 25, s. 127-153.

Yalçınkaya, Haldun, Hatipoğlu, Emre, Arıkan Açar, Dilaver ve Çelikpala, Mitat, (2018). Turkish efforts in ppeacekeeping and the introduction of the TUBAKOV dataset: an exploratory Analysis, *International Peacekeepin*g, C. 25, S. 4, s. 475-496.